

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: [shalom303@gmail.com](mailto:shalom303@gmail.com)

וּלְקַחְזֹת מִרְאשֵׁית כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְיֵא מֵאֲרֶצְךָ אֲשֶׁר יִדְוֹד אֱלֹהֶיךָ  
(דרגא תביר) נָתַן לָךְ (דברים כו, ב)

בפסוק הקודם נאמר: "וְהָיָה כִּי תִבּוֹא אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר יִדְוֹד אֱלֹהֶיךָ (זקף קטן) נָתַן לָךְ נַחֲלָה וִירֶשֶׁתָּהּ וְיִשְׁבְּתָּ בָּהּ", ובפסוק זה יִדְוֹד אֱלֹהֶיךָ (דרגא תביר).

רבי יצחק הוברמן מבאר<sup>1</sup> את הבדל הטעמים כרומז על שתי דרגות בקנין התורה. תחילה דרגה קטנה, "תורת ה'", ואח"כ בדרגא גבוהה יותר "תורתו", כפי שאמרו חז"ל (כתובות קי עב) 'כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה' ועל זה אמר הכתוב מתי יהיה זה, כשילמדו את התורה ויקיימו מצותיה, כמאמר נעים זמירות ישראל (תהלים קה, מד) 'ויתן להם ארצות גוים גו' בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו'. וידוע שתורתינו הקדושה נקראת 'נחלה'<sup>2</sup>, והיינו שבזכות תורתינו הקדושה נותן לך הארץ, ועל כן הוא בטעם זקף קטן, דזה מדריגה קטנה, ונקראת תורת ה' כמבואר במסכת עבודה זרה (יט עא) ועל כן הוסיף 'וירשתה', הכונה...לנקות הקוצים והברקנים שע"י זה מעלה מ"נ שהקב"ה יגרש הקליפות וסטרא אחרא מארץ העליזונה מלכות דקדושה 'וישבת בה', שיעשה מהמדבר ישוב וע"י זה יגרש הקב"ה השפחה בישא הטמאה...ואז כשנרחקו הקליפות וסטרא אתרא יכולים להשיג עומק דברי תורתנו הקדושה שזוכה שתקרא תורתו כמבואר שם בעבודה זרה, ועל כן אמר אשר תביא מארצך שתזכה לחדש חידושי תורה, ועל כן יִדְוֹד אֱלֹהֶיךָ זה הוא בטעם דרגא תביר, שישתברו הדרגות שהיו מבדילים בינו לקונו דחידושי תורתו באים מהשראת שכינה הקדושה ממש כאומרם ז"ל (תמיד לב עב) 'שכינה שונה כנגדו',...זהו שאמר ושמם בטנא דוקא שגימטריה ס' נגד ס' מסכתות דתורה שבעל פה דכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נתגלה למשה רבינו ע"ה בסיני (שמות רבה סוף פכ"ח).

וְנִצְעַק אֶל יְדֹד אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וְיִשְׁמַע יְדֹד אֶת קִלְנוֹ (דברים כו, ז)

בהגדה של פסח נדרש פסוק זה על אנחת בני ישראל וזעקתם במצרים: "וְנִצְעַק אֶל יְדֹד אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, כָּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ב, כג) וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הֵהֱם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֶּאֱחָז בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֶבֶדָה וַיִּצְעְקוּ, וַתַּעַל שְׁעָתָם אֶל הָאֱלֹקִים מִן הָעֶבֶדָה".

נראה שבעל ההגדה פירש "וַיִּצְעְקוּ, וַתַּעַל שְׁעָתָם אֶל הָאֱלֹקִים" - צעקו אל האלקים.

אולם יש מן המפרשים שפירשו שהצעקה היתה רק מחמת קושי וצרה, ולא אל ה'. כך כותב רבי חיים בן עטר, אור החיים, בפירוש ראשון: "מן העבודה, פירוש: לא שצעקו לאל שיושיעם, אלא צעקו מן הצער כאדם הצועק מכאבו. ומודיע הכתוב כי אותה צעקה עלתה לפני ה' והוא אומר שועתם וגו' "מן העבודה" פירוש "מצער העבודה", וישמע ה' את נאקתם פירוש הרמת קול כאבם".<sup>3</sup>

רבי אברהם סבע, צרור המור, מבאר (שמות ב, כג) שבגודל הצער לא יכלו להתפלל בפה אלא נשאו עיניהם לשמים: "ולהורות על גודל צערם, אמר שלא היו יכולין להתפלל ולצעוק בפיהם, אלא ויאנחו משברון מתנים,

<sup>1</sup> בן לאשרי ברכה משולשת, רבי יצחק הכהן הוברמן, בני ברק תשסא, תחילת הפרשה.

<sup>2</sup> מכילתא פרשת השירה פרשה י': "ארבעה נקראו נחלה. בית המקדש נקרא נחלה שנאמר בהר נחלתך. ארץ ישראל נקראת נחלה שנאמר (דברים ט"ו) בארץ אשר ה' אלהיך נותן לך נחלה. וכן התורה נקראת נחלה שנאמר (במדבר כ"א) וממתנה נחליאל. וכן ישראל קרוין נחלה שנאמר יואל ד' עמי ונחלתי ישראל. אמר הקדוש ברוך הוא יבא ישראל שנקראו נחלה ויבנו בית המקדש שנקרא נחלה בזכות התורה שנקראת נחלה לכך נאמר בהר נחלתך".

<sup>3</sup> ראה עוד במה שהבאנו שמות ב, כג. ובפרט בענין פיסוק הטעמים בפסוק זה.

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: [shalom303@gmail.com](mailto:shalom303@gmail.com)

ויעקו מכאב לבם לומר אוי ואבוי. אלא שברוב צערם היו נושאים עיניהם לשמים, וזהו ותעל שועתם אל האלהים מן העבודה. כי פי' שועה לפי הזוהר הוא נשיאת עינים, כמו (ישעיה כב,ה) 'וְשׁוּעָאֵל הָהָר'. ולכן אמר שמעה תפילתי ה' (תהלים לט, יג), כשאתפלל לפניך. ואם לא יהיה בי כח להתפלל, ושועתי האזינה, כשאני נושא עיני לשמים. ואם לא יהיה בי כח לישא עיני אל ההרים, אל דמעתי אל תחרש, אחר שהיא באה מעצמה. ואם לא אוכל להוריד דמעות, עשה בשביל זכות אברהם שאמר גר ותושב אנכי (בראשית כג, ד), וזהו כי גר אנכי עמך תושב ככל אבותי". ע"כ.

ונרמז בטעמים: אפשר שפירושו של **בעל ההגדה** נרמז בטעמים: **וְנִצְעֵק** (זקף גדול) אֶל יְדֹד, הצעקה, שהיתה בבחינת **"זקף גדול"**, היתה אל ד', ששם הויה כ"ו בגימטריה, נרמז בצורת הטעם כשתי אותיות י' ואות ו'. ופירושו של **רבי אברהם סבע**, שהיו נושאים עיניהם לשמים, נרמז **וְנִצְעֵק** (זקף גדול), **זקפו** עיניהם אל ה', הרמז בגימטריא של הטעם.

שלום המאירי

**רמז נוסף:** במדרש<sup>4</sup> נאמר: "...ישראל כשהיו במצרים והיו משעבדים בהם התחילו צועקים ותולין עיניהם להקב"ה שנאמר (שמות ב) ויהי בימים הרבים ההם וגו' ויצעקו, מיד וירא אלהים את בני ישראל, התחיל הקב"ה מוציאן משם ביד חזקה ובזרוע נטויה והיה הקב"ה מבקש לשמוע את קולם פעם אחרת ולא היו רוצין. מה עשה? גירה לפרעה לרדוף אחריהם שנאמר 'ופרעה הקריב', מיד 'ויעקו בני ישראל אל ה'', באותה שעה אמר הקב"ה לכך הייתי מבקש לשמוע קולכם, שנאמר<sup>5</sup> **יונתי בחגוי הסלע**, השמיעני **קול** אינו אומר, אלא השמיעני את **קולך**, **אותו הקול שכבר שמעתי במצרים**. לכך כתיב השמיעני את קולך כיון שהתפללו אמר הקב"ה למשה, מה אתה עומד ומתפלל כבר קדמה תפלתן של בני לתפלתך, שנאמר מה תצעק אלי". ע"כ.

ונרמז בטעמים: בפסוק שהביא המדרש, **"יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעני את קולך"**, **יוֹנָתִי** בטעם גרשיים, שני קוים שוים ומקבילים, רמז לאהבתו ית' לישראל, שהם כביכול **תאומים** לקב"ה. כך אחז"ל<sup>6</sup> על הפסוק (שיר השירים ה, ב): **"קול דודי דופק פתחי לי אֶחָתִי רַעִיִתִי יוֹנָתִי תַמְתִּי"**: **"תמתי"** - רבי ינאי אמר **תאומתי** כביכול לא אני גדולה ממנה ולא היא גדולה ממני. ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי **תאומתי** מה התאומים הללו אם חושש אחד מהן בראשו חברו מרגיש כך כביכול אמר הקדוש ב"ה (תהלים צ"א) עמו אנכי בצרה", כך גם **וְנִצְעֵק** (זקף גדול) אֶל יְדֹד, הטעם זקף גדול מורכב מאות ו' ושתי אותיות י', גימטריא כ"ו, כשם הויה. הצעקה של עם ישראל היתה כביכול גם של הקב"ה, שהיה מבקש לשמוע את קולם של ישראל.

שלום המאירי

<sup>4</sup> **שמות רבה** פרשה כא פסקה ה.

<sup>5</sup> המדרש מפרש את הפסוק (שיר השירים ב, יד) **"יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב ומראיך נאה"**.

<sup>6</sup> **מדרש רבה שיר השירים** פרשה ה פסקה ג.